

**JAVNO OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA I PODATAKA
BANKE**

ZA 2016. godinu

Beograd, maj 2017

Sadržaj

1	OPŠTE INFORMACIJE	3
2	UPRAVLJANJE RIZICIMA	4
2.1	Strategija upravljanja rizicima.....	4
2.2	Organizaciona struktura funkcije upravljanja rizicima	12
2.3	Politike upravljanja rizicima	13
2.3.1	Kreditni rizik	13
2.3.2	Tržišni rizik.....	15
2.3.3	Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	16
2.3.4	Rizik likvidnosti	17
2.3.5	Operativni rizik.....	18
3	KAPITAL BANKE.....	19
3.1	Adekvatnost kapitala	20
3.2	Interna procena adekvatnosti kapitala (ICAAP)	20
4	IZLOŽENOST RIZICIMA	22
4.1	Kreditni rizik i smanjenje vrednosti potraživanja	22
4.2	Tehnike ublažavanja kreditnog rizika	28
4.3	Rizik druge ugovorne strane	30
4.4	Tržišni rizici.....	30
4.5	Operativni rizik.....	30
4.6	Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	30
4.7	Izloženost po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi.....	31
5	Odnos matičnog društva i podređenih društava (konsolidacija)	31

VTB banka AD Beograd (u daljem tekstu: Banka) u skladu sa *Odlukom o objavljivanju podataka i informacija banke* („Službeni glasnik RS“ Br. 125/2014 i 4/2015), u nastavku objavljuje Izveštaj za 2016. godinu i prilog 1 (obrasci ПИ–КАП, ПИ–ФИКАП, ПИ–УПК i ПИ–АКБ). Izveštaj zajedno sa relevantnim prilogom, objavljuje se na internet domenu Banke (www.vtbbanka.rs).

1 OPŠTE INFORMACIJE

Naziv i sedište kreditne institucije	VTB banka a.d., Beograd Balkanska 2, 11000 Beograd
Vremenski period izveštavanja	01.01.2016.-31.12.2016.
Datum odobrenja izveštaja od strane Izvršnog odbora	30.05.2017.
Autori dokumenta	Aleksandar Todorović, Direktor Sektora upravljanja rizicima Dragana Todorović, Viši stručni saradnik za tržišne, operativne i ostale rizike
Verifikovao	Vesna Tomašević, Član Izvršnog Odbora

2 UPRAVLJANJE RIZICIMA

2.1 Strategija upravljanja rizicima

Banka je uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima, koji omogućava da se upravljanja svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena po osnovu svih poslovnih aktivnosti, koji je srazmeran prirodi, obimu i složenosti poslovanja Banke. Uspostavljeni sistem upravljanja rizicima obezbeđuje da rizični profil bude u skladu sa utvrđenom sklonosti ka rizicima, odnosno rizičnom profilu Banke.

Strategija upravljanja rizicima kao jedinstven dokument za sve materijalno značajne rizike kojima je Banka izložena, bila je predmet revidiranja u toku 2016. godine, čiju izmenu je usvojio Upravni odbor Banke. Najznačajnija izmena se odnosi na bliže definisanje apetita za materijalno značajne rizike i kao i granične vrednosti istih u formi trigera i limita, sa jasno definisanim procesom kanala izveštavanja, naročito u delu proboja graničnih vrednosti i akcionih mera. Apetiti za rizike se minimalno kvartalno prate o čijim vrednostima se izveštavanja Rukovodstvo Banke.

Sistem upravljanja rizicima na nivou Banke definisan je sledećim aktima:

- Strategija upravljanja rizicima i Strategija upravljanja kapitalom;
- Politika upravljanja rizicima;
- Procedure upravljanja rizicima;
- Metodologija za interno merenje kapitala (ICAAP) i stres testiranje;
- Ostalim aktima.

Strategijom upravljanja rizicima se uređuje jedinstveno i dosledno upravljanje rizicima Banke kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju i usklađena je sa Poslovnom politikom i Strategijom Banke.

Za primenu Strategije upravljanja rizicima odgovorni su nadležni organi Banke i organizacioni delovi koji sprovode i učestvuju u sistemu upravljanja rizicima, kao i organi i organizacioni delovi Matične Banke.

Banka je Strategijom upravljanja rizicima obuhvatila sledeće:

- pregled i definicije svih rizika kojima je banka izložena ili može biti izložena;
- dugoročne ciljeve u vezi sa rizičnim profilom Banke, kao i sklonost ka rizicima određenu u skladu sa tim ciljevima;
- osnovna načela preuzimanja rizika i upravljanja rizicima;
- Osnovna načela procesa interne procene adekvatnosti kapitala banke;
- Apetite za rizik.

Banka je identifikovala i definisala rizike kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, i to:

Rizik likvidnosti je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled nesposobnosti banke da ispunjava svoje dospеле obaveze i to zbog:

- Povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja (rizik likvidnosti izvora sredstava), ili
- Otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu (tržišni rizik likvidnosti)

Kreditni rizik je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled neizvršenja obaveza dužnika prema banci. Kreditni rizik banke je uslovljen kreditnom sposobnošću dužnika, njegovom urednošću u izvršavanju obaveza prema banci, kao i kvalitetom instrumenata obezbeđenja potraživanja banke.

Kreditni rizik uključuje i: rezidualni rizik, rizik smanjenja vrednosti potraživanja, rizik izmirenja/ispоруke, kao i rizik rizik izmirenja/ispоруke, druge ugovorne strane i kreditno-devizni rizik.

Rezidualni rizik je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled toga što su tehnike ublažavanja kreditnog rizika manje efikasne nego što se očekuje ili njihova primena nedovoljno utiče na umanjeње rizika kojima je banka izložena.

Rizik smanjenja vrednosti potraživanja (*dilution risk*) jeste mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu smanjenja vrednosti otkupljenih potraživanja usled gotovinskih ili negotovinskih obaveza prethodnog poverioca prema dužniku.

Rizik izmirenja/ispоруke je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu neizmirenih transakcija ili usled neizvršavanja obaveza druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja/ispоруke (*due delivery date*).

Rizik druge ugovorne strane (*counterparty credit risk*) jeste mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled neizmirenja obaveza druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije, odnosno izmirenja novčanih obaveza po toj transakciji.

Kreditno-devizni rizik je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled neizvršenja obaveze dužnika u ugovorenim rokovima, koji nastaju usled negativnog uticaja promene kursa dinara na finansijsko stanje dužnika.

Loša aktiva Banke – podrazumevaju se problematična potraživanja banke u skladu sa odlukom kojom se uređuje klasifikacija bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke.

Problematična potraživanja - u grupu problematičnih potraživanja klasifikuju se potraživanja definisana Odlukom o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki kod kojih je ispunjen jedan od sledećih uslova:

- dužnik je po ovom potraživanju u docnji dužoj od 90 dana;
- banka je, na osnovu procene finansijskog stanja, odnosno kreditne sposobnosti dužnika, procenila da dužnik neće moći da izmiri svoje obaveze u celosti bez realizacije sredstva obezbeđenja, nezavisno od toga da li dužnik svoje obaveze izmiruje blagovremeno ili ne;
- nastupio je status neizmirenja obaveza u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke;
- za potraživanje je utvrđen iznos obezvređenja procenom na individualnoj ili grupnoj osnovi, osim za potraživanja kod kojih se taj iznos ne može identifikovati na nivou pojedinačnog potraživanja u grupi.

Nivo loše aktive – podrazumeva maksimalni rizik (nivo) definisan apetitima rizika definisanim u Strategiji upravljanja rizicima.

Kamatni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usled promena kamatnih stopa.

Banka može biti izložena različitim oblicima kamatnog rizika:

- Rizikom vremenske neuslađenosti (*repricing risk*) – jeste rizik kojem je banka izložena zbog vremenske neusklađenosti dospeća (za fiksne kamatne stope) i ponovnog vrednovanja kamatnih stopa (za promenljive kamatne stope) pozicija bankarske knjige.
- Rizikom krive prinosa (*yield curve risk*) – jeste rizik kojem je banka izložena zbog promene oblika i nagiba krive prinosa.
- Rizikom osnovice (*basis risk*) – jeste rizik kojem je banka izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospeća ili ponovnog određivanja cena.
- Rizikom opcija (*optionality risk*) – jeste rizik kojem je banka izložena zbog opcija ugrađenih u kamatno osetljive pozicije (npr. krediti s mogućnošću prevremene otplate, depozite s mogućnošću prevremenog povlačenja i slično).

Tržišni rizici su mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu promena vrednosti bilansnih pozicija i vanbilansnih stavki banke koje nastaju usled kretanja cena na tržištu.

Tržišni rizici obuhvataju: devizni rizik i ostale tržišne rizike (cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti i po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti i robni rizik).

Devizni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled promene deviznog kursa, a banka mu je izložena po osnovu pozicija koje se vode u bankarskoj knjizi i u knjizi trgovanja.

Ostali tržišni rizici obuhvataju:

- **Cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti** je rizik promene cena dužničkih hartija od vrednosti usled promene kamatnih stopa i obuhvata opšti i specifični cenovni rizik.
  - Opšti cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti je rizik od promene cene dužničke hartije od vrednosti usled promene opšteg nivoa kamatnih stopa.
  - Specifični cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti je rizik od promene cene dužničke hartije od vrednosti usled činilaca koji se odnose na njenog izdavaoca ili izdavaoca dužničke hartije od vrednosti koja je predmet ugovora (za finansijske derivate).
- **Cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti** (akcije, depozitne potvrde, berzanski indeksi konvertibilne obveznice i derivati koji se odnose na akcije ili berzanske indekse) predstavlja rizik promene cena vlasničkih hartija od vrednosti i obuhvata opšti i specifični cenovni rizik.
  - Opšti cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti je rizik od promene cene vlasničke hartije od vrednosti usled promene opšteg nivoa cena tih hartija.
  - Specifični cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti je rizik od promene cene vlasničke hartije od vrednosti usled činilaca koji se odnose na njenog izdavaoca ili izdavaoca dužničke hartije od vrednosti koja je predmet ugovora (za finansijske derivate).
- **Robni rizik** predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu gubitaka usled kretanja cena roba na tržištu.

Rizik koncentracije je rizik koji direktno ili indirektno proizlazi iz izloženosti banke prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika, odnosno istoj ili sličnoj vrsti rizika. Rizik koncentracije odnosi se na:

- velike izloženosti;
- grupe izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika, kao što su privredni sektori, geografska područja, vrste proizvoda i slično;
- instrumente kreditne zaštite, uključujući i ročnu i valutnu neusklađenost između velikih izloženosti i instrumenata kreditne zaštite tih izloženosti.

Rizici ulaganja je rizik koji proizilazi iz ulaganja banke u druga pravna lica, osnovna sredstva i investicione nekretnine.

Rizik ulaganja u osnovna sredstva je rizik od finansijskog gubitka zbog pada tržišne vrednosti osnovnog sredstva ili njegovog fizičkog oštećenja ili propasti.

Rizik koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je banka izložena (rizik zemlje) je rizik koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke zbog nemogućnosti banke da naplati potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla tog lica. Rizik zemlje obuhvata sledeće rizike:

- **političko-ekonomski rizik**, pod kojim se podrazumeva verovatnoća ostvarivanja gubitka zbog nemogućnosti naplate potraživanja banke usled ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa države porekla dužnika, kao i opštih i sistemskih prilika u toj državi;
- **rizik transfera**, pod kojim se podrazumeva mogućnost ostvarenja gubitka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta države porekla dužnika, i to usled ograničenja plaćanja obaveza prema poveriocima iz drugih država u određenoj valuti koja je utvrđena aktima državnih i drugih dužnika države porekla.

Operativni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled propusta (nenamernih i namernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u banci, kao i usled nastupanja nepredvidivih eksternih događaja.

Operativni rizik uključuje pravni rizik, a isključuje strateški i reputacioni rizik. IT rizik i pravni rizik su sastavni deo operativnih rizika.

Banka identifikuje, procenjuje i prati operativni rizik u svim materijalno značajnim proizvodima, aktivnostima, procesima i sistemima, a pre njihovog uvođenja procenjuje operativni rizik koji može nastati njihovim uvođenjem.

Rizici koji nastaju po osnovu uvođenja novih proizvoda/usluga – Banka pod novim proizvodima sa aspekta uticaja na operativni rizik, podrazumeva sledeće: povećanu izloženost prilikom upuštanja u nove aktivnosti ili razvoj novih proizvoda, ulazak na nepoznata tržišta, implementaciju novih poslovnih procesa ili tehnoloških sistema, i/ili angažovanja istih u u geografski dislociranim organizacionim jedinicama.

Ključni rizici koji mogu biti povezani sa novim proizvodima: strateški rizik, reputacioni rizik, compliance rizik, kreditni rizik (uključuje rizik koncentracije), operativni rizik (uključuje: transakcioni rizik, pravni rizik, BCP rizik i IT rizik), rizik zemlje, i ostali potencijalni rizici.

Outsorsing (outsourcing) / Eksternalizacija (externalization) – aktivnosti koje Banka poverava trećim licima, uključujući sve aktivnosti koje omogućavaju obavljanje poslova za koje je registrovana u skladu sa Zakonom o bankama, odnosno ugovorno poveravanje obavljanja aktivnosti Banke pružaocima usluga, koje bi Banka, inače, obavljala sama. To podrazumeva pružanje bankarskih i/ili finansijskih usluga, uključujući i aktivnosti kojima se podržava obavljanje tih usluga.

Ključni rizici koji su vezani za eksternalizaciju su: strateški, reputacioni, compliance, rizik izlazne strategije, operativni rizik (uključuje: BCP rizik, pravni rizik i IT rizik), rizik druge ugovorne strane, kao i greške u analizi troškova i koristi.

Pravni rizik - Rizik od nastanka gubitka na teret Banke usled: neusklađenosti Banke u ugovornim odnosima; greške u zakonu (pogrešni pravni saveti ili greške u pripremanju dokumentacije, uključujući i rešavanje sporova u sudovima); labav pravni sistem (zakon konkurencije, odsustvo regulative za određene aspekte poslovanja); povrede od strane partnera/ Pružalaca usluga važećih propisa, i ugovornim uslovima. Pravni rizik je sastavni deo operativnih rizika.

Rizik informacionog sistema (IT rizik) je mogućnost nastanka negativnih efekata na: finansijski rezultat i kapital, ostvarivanje poslovnih ciljeva, poslovanje u skladu sa propisima i reputaciju banke usled neadekvatnog upravljanja informacionim sistemom ili druge slabosti u tom sistemu koja negativno utiče na funkcionalnost ili bezbednost tog sistema, odnosno ugrožava kontinuitet poslovanja banke. IT rizik je sastavni deo operativnih rizika.

Rizik usklađenosti poslovanja je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled propuštanja usklađivanja poslovanja sa zakonom i drugim propisom, standardima poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i drugim procedurama, kao i s drugim aktima kojima se uređuje poslovanje banaka, a posebno obuhvata rizik od sankcija regulatornog tela, rizik od finansijskih gubitaka i reputacioni rizik.

Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma - rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat, kapital ili reputaciju banke usled korišćenja banke (neposrednog ili posrednog korišćenja poslovnog odnosa s bankom, transakcije, usluge ili proizvoda banke) za pranje novca i/ili finansiranje terorizma.

Strateški rizik je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke usled nepostojanja odgovarajućih politika i strategija, te njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usled promena u okruženju u kome banka posluje ili izostanka odgovarajućeg reagovanja banke na te promene.

Ostali materijalno značajni rizici odnose se na preostale rizike (npr. mogući efekti diversifikacije i slično) koje banka može identifikovati u svom poslovanju a mogu imati negativne efekte na finansijski rezultat i kapital banke.

Dugoročni ciljevi i sklonosti ka rizicima

Osnovni cilj upravljanja rizicima banke jeste minimizacija rizika u sklopu jedinstvenog sistema upravljanja rizicima na nivou bankarske grupe, a u skladu sa Poslovnim politikom i strategijom VTB Banke AD Beograd. Strategija za rizike treba da limitira apetit za rizike tako da obezbedi uspešan kontinuitet poslovanja Banke uz optimalan odnos prinosa i rizika koje Banka preuzima.

Primarni cilj je zaštita rizičnog kapitala i obezbeđenje kapaciteta za podnošenje rizika.

Dugoročni ciljevi za upravljanje rizicima banke su:

- razvoj aktivnosti u skladu sa poslovnom Strategijom i mogućnostima i razvojem tržišta u cilju stvaranja konkurentskih prednosti,
- izbegavanje ili minimiziranje rizika u cilju odražavanja poslovanja u okviru prihvatljivog nivoa rizika,
- minimiziranje negativnih efekata na kapital banke,
- održavanje potrebnog nivoa adekvatnosti kapitala,
- diversifikacija rizika kojima je banka izložena
- Očekivani Gubici nebi trebali da prelaze nivo koji može da izazove prestanak poslovanja banke, uključujući stress testiranje ,
- Rezerve likvidnosti i novčani tokovi moraju da obezbeđuju pravovremeno ispunjavanje obaveza prema klijentima Banke,
- Struktura aktive I obaveza mora da obezbedi efikasno korišćenje bankarskih resursa
- Banka mora da izbegava visoki nivo koncentracije prema klijentima (grupi povezanih lica), industrijama, regionima I zemljama,
- Praćenje regulative centralne banke,
- Održavanje kreditnog rejtinga I reputacije banke.

Pokazatelji apetita rizika su svrstani u pet glavnih kategorija:

1. Gubici po osnovu rizika– ograničavanje očekivanih I neočekivanih gubitaka po vrstama rizika na nivou koji obezbeđuje kontinuitet u poslovanju banke;
2. Adekvatnost kapitala – posmatranje regulatornih limita I limita utvrđenih strategijom upravljanja kapitala;
3. Likvidnost – obezbeđivanje avnoteže u novčanim tokovima I blagovremenje izmirenje obaveza;
4. Aktiva i struktura obaveza – izbalansirana struktura passive I aktive;
5. Kreditna koncentracija – ograničenje prema klijentima (grupi povezanih lica), industrijama, regionima I zemljama.

Profil rizika i apetita rizika banke je definisan na osnovu kapaciteta pokriva rizika.

Profil rizika Banke podrazumeva procenu banke o strukturi i nivou svih rizika kojima banka može biti izložena tokom poslovanja.

Proces upravljanja rizikom podrazumeva definisanje i registrovanje profila rizika, kao i održavanje profila rizika na nivou apetita rizika banke / Grupe.

Apetit rizika podrazumeva preuzimanje rizika od strane banke i/ili Grupe u cilju ostvarenja svojih strategija I politika (struktura rizika), kao i utvrđivanje prihvatljivog nivoa navedenih rizika (tolerancija rizika). Predstavlja sistem kvantitativnih i kvalitativnih mera koji definiše nivo/ profil agregacije rizika koji je Banka spremna da prihvati kako bi postigla svoje ciljeve. Cilj upravljanja rizicima je postizanje strateških ciljeva sa prihvatljivim nivoom rizika I koji je centralizovan na nivou Grupe. Pokazatelji apetita rizika su integrisani u interni process Banke i uključuju poslovno planiranje, upravljanje adekvatnošću kapitala, likvidnošću I pokazateljima upravljanja rizicima.

Diversifikacija rizika – smanjenje koncentracije rizika, kako u aktivi tako I u pasivi, kao i primena tehnika za smanjenje rizika.

Relevantne vrednosti pokazatelja apetita rizika su:

Ciljna vrednost (zelena zona) – optimalni nivo rizika koji je prihvaćen sa ciljem postizanja strateških ciljeva

Vrednost aktivacije / okidač (Activation value / Trigger) (žuta zona) – prekoračenje takvog nivoa void do eskalacije procesa i razvoja mera za ublažavanje rizika;

Limit (crvena zona) – kritična vrednost koja podrazumeva pretnju stabilnosti banke i zahteva hitne mere reagovanja.

Sklonost ka rizicima podrazumeva nameru banke i/ili Grupe da preuzme rizike radi ostvarivanja svojih strategija i politika (struktura rizika), kao i određivanje ovog preuzimanja na prihvatljivom nivou rizika (tolerancija prema rizicima).

Osnovna načela preuzimanja rizika i upravljanja rizicima

Osnovna načela preuzimanja rizika:

- utvrđivanje eksplicitnih i jasnih pravila za upravljanje pojedinačnim vrstama rizika u okviru opšteg dokumenta Politike upravljanja rizicima u banci, sa pratećim procedurama/metodologijama/uputstvima za upravljanje pojedinačnim vrstama rizika sa odgovarajućim ciljevima delovanja na nivou banke i/ili Grupe,
- prikupljanje potpunih, pravovremenih i istinitih podataka važnih za upravljanje rizicima i obezbeđenje adekvatnih kapaciteta za čuvanje i obradu podataka,
- konzervativnost preuzimanja rizika – podrazumeva da je odnos prema rizicima na nivou banke i/ili Grupe takav da, očekivani prinosi značajno nadmašuju gubitke koji mogu nastati preuzimanjem rizika,
- donošenje poslovnih odluka na temelju kvalitativnih i kvantitativnih analiza sa osnovom primenjivih parametara rizika,
- korišćenje većeg broja metoda za identifikaciju i merenje rizika – prilikom upravljanja rizicima banke pored regulatorno propisanih okvira i pristupa za upravljanje rizicima može da primenjuje i interne metode vodeći računa o njihovoj primenljivosti i opravdanosti sa stanovišta ulaganja u njihov razvoj i opravdanosti njihovih primena sa stanovišta složenosti i obima poslovnih aktivnosti,
- razvoj mehanizma kvantitativnog modeliranja koji omogućava analizu merenja učinaka promena u poslovnom i tržišnom okruženju na profil izloženosti riziku banke i dalji uticaj na prifitabilnost, likvidnost i neto vrednost banke.

Upravljanje rizikom **likvidnosti** u Banci zasniva se naročito na sledećim principima:

- princip odgovornosti Izvršnog odbora Banke za primenu sveukupne poslovne strategije Banke iz koje proističe strategija upravljanja rizicima i rizikom likvidnosti;
- princip definisanja željenog rizičnog profila banke kao i obezbeđivanja tog profila
- princip objektivnosti i blagovremenosti u identifikovanju, proceni (merenju), praćenju i izveštavanju o svim materijalno značajnim rizicima kojima je banka izložena usvom poslovanju
- princip upravljanja imovinom i obavezama na način koji omogućava Banci da je u svakom trenutku sposobna da izmiri svoje dospele obaveze (likvidnost) i da trajno ispunjava svoje obaveze (solventnost);
- princip primene limita utvrđenih pozitivnim propisima i internim metodologijama
- princip dokumentovanja metoda, procedura i organizacionih i operativnih struktura i procesa da bi se obezbedila transparentnost i preciznost;
- princip usaglašenosti sa tekućom zakonskom i podzakonskom regulativom Republike Srbije i internom regulativom Banke;
- principi upravljanja rizicima banke koji proizilaze iz okvira bazelskog sporazuma, normativnih dokumenata matične banke, a koji nisu u suprotnosti sa domaćom regulativom i koji se realizuju prema prioritetnim pravcima aktivnosti
- princip kontrolne funkcije Upravnog odbora banke

Banka će se pridržavati sledećih principa u upravljanju **kreditnim rizikom**:

Konzervativizam. Treba se pridržavati politike razumnog konzervativizma, i preferirati pouzdane i likvidne zajmoprimce koji imaju visoki kvalitet menadžmenta i uspešno iskustvo poslovanja u svojoj delatnosti.

Raznovrsnost kreditnog portfolia. Kreditni portfolio treba biti maksimalno raznovrstan u cilju ograničenja koncentracije kredita na jednotipske privredne grane, vrste delatnosti, regione, zajmoprimce itd.

Plaćanje. Kreditni proizvodi se odobravaju na platnoj osnovi sa naplatom kamate za korišćenje kreditnih sredstava i provizije.

Hitnost. Rok odobravanja kreditnih proizvoda određuje se u zavisnosti od cilja i uslova konkretnog kreditnog proizvoda sa evidencijom potpune analize izvora otplate. Obavezno je određivanje ravnomernog plana otplate kredita ili roka neprekidnog dugovanja.

Povratnost. Kreditni proizvodi se odobravaju na povratnoj osnovi.

Obezbeđenje. Sva potraživanja po kreditnim proizvodima (izuzeci se dopuštaju uz odluku matične Banke) treba da budu obezbeđene likvidnim zalogom čija vrednost, s obzirom na diskont koji uračunava troškove za realizaciju i moguće obezvređenje, treba da bude dovoljna za pokriće osnovne sume kredita i kamata za ceo rok kreditiranja. Zalog treba biti osiguran u korist Banke. Garancije pravnih i fizičkih lica kao i zaloge potraživanja ne smatraju se osnovnim obezbeđenjem, već se smatraju dopunskim obezbeđenjem kreditnih aranžmana.

Kontrola ciljnog korišćenja kredita, očuvanja zalogu, finansijskog stanja zajmoprimca. Cilj kreditnog proizvoda treba biti konkretno određen. Potrebno je kontrolisati aktivnosti klijenta i njegov finansijski tok putem: praćenja prometa po računima, analize prihoda. Na regularnoj osnovi, u roku kreditiranja vrše se provere očuvanja i dovoljnosti zalogu, monitoring finansijskog stanja i delatnosti zajmoprimca, uključujući, na predmet nastanka znakova nestabilnosti i nestandarda.

Upravljanje **kamatnim rizikom** u Banci zasniva se na principima upravljanja rizicima uopšte, a naročito na sledećim principima:

- princip odgovornosti Izvršnog odbora Banke za primenu sveukupne poslovne strategije Banke iz koje proističe strategija upravljanja rizicima i kamatnim rizikom;
- princip prihvatanja definicije i tipova kamatnog rizika koje propisuju zakonski i podzakonski propisi NBS;
- princip upravljanja ukupnim i kamatno osetljivim stavkama aktive i pasive (i vanbilansa) Banke na način na kojim se ne ugrožavaju stabilnosti poslovanja, stabilnost i usaglašenost pokazatelja poslovanja Banke sa definisanim limitima
- princip merenja i procene vrši se na ukupnom nivou i pojedinačno po materijalno značajnim valutama.
- Princip merenja kamatnog rizika za definisane vremenske intervale primenom GAP modela ili osetljivosti portfolia banke na promenu kamatih stopa.
- Princip opcije banke da dugoročnim kreditnim proizvodima na prvo banke da revidira kamatnu stopu.

Upravljanje **deviznim rizikom** u Banci zasniva se na principima upravljanja rizicima uopšte, a naročito na sledećim principima:

- princip odgovornosti Izvršnog odbora Banke za primenu sveukupne poslovne strategije Banke iz koje proističe strategija upravljanja rizicima i deviznim rizikom;
- princip prihvatanja definicije i načina utvrđivanja (neto) otvorene devizne pozicije koje propisuju zakonski i podzakonski propisi NBS;

- princip upravljanja stavkama devizne i valutno indeksirane aktive, pasive i vanbilansa Banke i održavanja njihovog odnosa na način na kojim se ne ugrožavaju stabilnosti poslovanja, stabilnost i usaglasenosti pokazatelja poslovanja Banke sa regulatornim limitima i interno definisanim limitima.

Osnovna načela upravljanja **operativnim rizikom**, koje će Banka primenjivati su:

- poslovanje u skladu sa dobrim praksama za upravljanje operativnim rizikom;
- blagovremeno identifikovanje i kontinuirano praćenje događaja operativnog rizika, minimiziranje nastanka događaja operativnog rizika sprovođenjem mera; i
- obezbeđenje adekvatnih kontrola za upravljanje operativnim rizikom.

Prilikom preuzimanja operativnog rizika Banka se rukovodi sledećim načelima:

- analiza ključnih indikatora rizika koji dovode do nastanka događaja operativnog rizika;
- meri se tekuća izloženost operativnom riziku i procenjuje izloženost po osnovu: uvođenja novih proizvoda i aktivnosti, ustupanja aktivnosti/usluga trećim licima na sprovođenju mera u cilju minimiziranja događaja operativnog rizika.

2.2 Organizaciona struktura funkcije upravljanja rizicima

Upravni odbor i Izvršni odbor su odgovorni za sveobuhvatni pristup upravljanja rizicima, kao i za odobravanje strategije i principa upravljanja rizicima.

Upravljanje rizicima je povereno Upravnom odboru, Izvršnom odboru, Odboru za reviziju, Kreditnom odboru i Odboru za upravljanje aktivom i pasivom čije su nadležnosti utvrđene propisima Narodne banke Srbije, Statutom i drugim aktima Banke i koji zajednički formiraju principe i metodologiju procene rizika na bazi eksternih i internih odluka i praćenja kvaliteta ekonomije i kreditne sposobnosti svakog zajmotražioca, odnosno, preduzimanjem drugih aktivnosti u Banci za minimiziranje rizika.

U cilju uspostavljanja jedinstvenog sistema upravljanja rizicima i obezbeđenja funkcionalne i organizacione odvojenosti aktivnosti upravljanja rizicima od redovnih poslovnih aktivnosti, Banka je formirala Sektor upravljanja rizicima.

Organizacioni deo Banke koji sprovodi funkciju upravljanja rizicima (Sektor upravljanja rizicima) u svom delokrugu ima sledeće aktivnosti:

- upravljanje kreditnim rizikom banke i davanje preporuka za izloženosti banke koje su pod uticajem dejstva kreditnog rizika u smislu njihovog smanjivanja i izbegavanja,
- upravljanje rizikom likvidnosti banke,
- upravljanje kamatnim rizikom u Bankarskoj knjizi,
- upravljanje deviznim i ostalim tržišnim rizicima (uključujući rizik druge ugovorne strane i rizik izmirenja/isporuke),
- upravljanje rizikom izloženosti banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, odnosno riziku koncentracije izloženosti,
- upravljanje rizikom ulaganja banke u druga pravna lica i u osnovna sredstva,
- upravljanje rizikom izloženosti ka zemlji porekla lica prema kome je banka izložena,
- upravljanje operativnim rizicima,
- puna implementacija i primena Basel II,
- razvoj i validacija internih metodologija za procenu, merenje i upravljanje rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju.
- izrada, unapređivanje i ažuriranje metodologije za obračun ispravke vrednosti u skladu sa MSFI.

U skladu sa Zakonom o bankama, u okviru organizacione šeme Banke postoje:

- organizaciona jedinica u čijem delokrugu je kontrola usklađenosti poslovanja Banke i sprečavanje pranja novca (Služba za kontrolu usklađenosti poslovanja i sprečavanje pranja novca); i
- organizaciona jedinica u čijem delokrugu je unutrašnja revizija (Služba interne revizije).

2.3 POLITIKE upravljanja rizicima

Politikom upravljanja rizicima je uređeno:

- sprovođenje strategije upravljanja rizicima po svim vrstama rizika kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju;
- način organizovanja procesa upravljanja rizicima Banke i jasno razgraničenje odgovornosti zaposlenih u svim fazama tog procesa;
- način procene rizičnog profila Banke;
- načini praćenja i kontrole rizika i uspostavljanje sistema limita, odnosno vrste limita koje Banka koristi i njihova struktura;
- mere za ublažavanje rizika i pravila za primenu tih mera;
- principi funkcionisanja sistema unutrašnjih kontrola;
- okvir i učestalost stres testiranja.

Eksterno izveštavanje Banke sprovodi se shodno zakonskim, podzakonskim propisima Narodne banke Srbije.

Na mesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou interno se izveštavaju organi Banke (Upravni odbor, akcionari Banke, Izvršni odbor, Odbor za reviziju, ALCO, Kreditni odbor, Komitet za upravljanje operativnim i Compliance rizicima).

2.3.1 Kreditni rizik

Politika upravljanja kreditnim rizikom predstavlja akt kojim se okvirno definiše sistem upravljanja kreditnim rizikom, uključujući i rezidualni rizik, rizik smanjenja vrednosti potraživanja, rizik koncentracije, rizik izmirenja i isporuke, kreditno-devizni rizik i rizik druge ugovorne strane kome je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, kao deo sistema upravljanja rizicima.

Politikom upravljanja rizicima, Principima kreditne politike, Metodologijom procene nivoa kreditnog rizika i Procedurama za obračun ispravke vrednosti i klasifikaciju potraživanja, definišu se proces upravljanja kreditnim rizikom pojedinačnih plasmana i rizika na nivou portfolia, odnosno postupci identifikovanja, merenja i praćenja (kontrole) plasmana i obezbeđenja od potencijalnih gubitaka, a posebno onih sa povišenim nivoom rizika. Principi kreditne politike Banke definišu kao glavni zadatak kreditne politike povećanje visokoprihodnog kreditnog portfolia uz obavezno očuvanje prihvatljivog kvaliteta kreditnog portfolia.

Najvažniji procesi sistema upravljanja kreditnim rizikom su:

- definisanje limita izloženosti na nivou klijenta odnosno grupe povezanih lica (u zavisnosti od vrste klijenta /finansijske institucija ili korporativni, odnosno SME klijent/
- monitoring plasmana u cilju ranog otkrivanja znakova upozorenja,
- upravljanje instrumentima kreditne zaštite,

- klasifikacija plasmana u skladu sa regulativom Narodne banke Srbije,
- procena obezvređenja plasmana i procene rezervisanja za gubitke po vanbilansnim pozicijama u skladu sa MSFI,
- monitoring portfolija i praćenje kreditnog rizika,
- određivanje internog rejtinga u skladu sa internom metodologijom,
- obračun minimalnog kapitalnog zahteva za kreditni rizik i interne procene adekvatnosti kapitala,
- procena Pružaoca usluga eksternalizacije za aktivnosti koje su predmet eksternalizacije.

Rizični profil banke opredeljen je prihvatljivim nivoom rizika za banku, a u skladu sa Strategijom upravljanja rizicima i zavisi od strukture portfolija banke. Cilj upravljanja kreditnim rizikom je minimiziranje negativnih efekata kreditnog rizika na finansijski rezultat i kapital banke, po osnovu bilansnih i vanbilansnih stavki, kao i na osnovu poslovanja sa drugom ugovornom stranom za pozicije koje se vode u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja.

Identifikovanje kreditnog rizika započinje podnošenjem zahteva za odobrenje plasmana i/ili ustupanja aktivnosti eksternalizacije trećim licima.

Proces odobravanja plasmana započinje prikupljanjem i proverom neophodne dokumentacije, informacija i podataka na osnovu kojih se vrši kreditna analiza pojedinačnih plasmana, kao i faktora kreditnog rizika.

Analiza pojedinačnog plasmana obuhvata analizu kvalitativnih i kvantitativnih pokazatelja poslovanja klijenata, identifikovanje nivoa rizika (utvrđivanje klasifikacije po regulativi Narodne banke Srbije i internog rejtinga klijenata prema metodologiji Matične banke) i kontrolu iskorišćenosti limita na nivou banke (i Grupe).

Proces merenja kreditnog rizika zasnovan je na dva pristupa:

- regulatorni pristup – klasifikacija potraživanja dužnika po osnovu propisa Narodne banke Srbije i proces obezvređenja plasmana i procene rezervisanja za gubitke po vanbilansnim pozicijama u skladu sa MSFI;
- interni pristup – merenje nivoa rizičnosti pojedinačnog plasmana (interni sistema rejtinga).

U okviru procesa odobravanja plasmana sagledava se izloženost u odnosu na definisane limite.

Limiti odobrenja plasmana definisani su sistemom odlučivanja od strane Matične banke u zavisnosti od vrste klijenata i nivoa izloženosti. Izvršni odbor i Upravni odbor donose odluke u zavisnosti od nivoa izloženosti.

U cilju održavanja rizika na prihvatljivom nivou, Banka primenjuje tehnike ublažavanja kreditnog rizika na nivou pojedinačnog plasmana putem poštovanja limita izloženosti, diversifikacije ulaganja i pribavljanja prihvatljivih instrumenata obezbeđenja u cilju sekundarne naplate.

Nakon odobrenja plasmana vrši se praćenje plasmana i poslovanje klijenata kroz redovan i vanredni monitoring u cilju pravovremene identifikacije signala upozorenja.

Praćenjem i kontrolom portfolia u celini i po pojedinim segmentima, Banka vrši poređenje sa prethodnim periodima, identifikuje trendove kretanja i uzroke promena nivoa kreditnog rizika. Takođe, prati pokazatelje kvaliteta aktive (kretanje NPL-a, stepen pokrivenosti NPL

ispravnima vrednosti i slično), kao i izloženost prema regulatorno i interno definisanim limitima. Proces praćenja kvaliteta kredita omogućava Banci da proceni potencijalne gubitke kao rezultat rizika kojima je izložena i da preduzme korektivne mere.

Za potrebe kontrole **rizika koncentracije**, Banka na dnevnom nivou prati i održava limite koncentracije rizike iznad minimalno propisanih od strane Narodne banke Srbije. Kako bi izbegla prekomernu koncentraciju rizika, Banke je usmerena na očuvanje diversifikovanog portfolia. Koncentracijom rizika se upravlja postavljanjem limita u odnosu na pojedinačne komitente, geografska područja i industrije.

Pored regulatorno definisanih metoda merenja rizika koncentracije (prekoračenje limita), Banka koristi još dve često korišćene mere koncentracije: Racio koncentracije i Herfindahl-Hirschman indeks (HHI).

Izveštavanje o kreditnom riziku na nivou Banke obuhvata sistem eksternog i internog izveštavanja o upravljanju kreditnim rizikom. Eksterno izveštavanje sprovodi se shodno zahtevima Narodne banke Srbije, a interno izveštavanje u skladu sa internim aktima Banke na mesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou.

Izveštaj o upravljanju kreditnim rizikom sadrži: ukupnu izloženosti kreditnom riziku, izloženost kreditnom riziku prema kriterijumima Narodne banke Srbije i Internom sistemu rejtinga, dospela potraživanja, rizične plasmane i kredite, kolaterale, rezerve za procenjenje gubitke, ispravke vrednosti, potrebnu rezervu, rizike izloženosti, limite izloženosti i koncentracije...

Banka je u toku 2016. godine dodatno revidirala proces upravljanja datim rizikom.

2.3.2 Tržišni rizik

Banka je u svom svakodnevnom poslovanju kontinuirano izložena deviznom riziku.

Upravljanje deviznim rizikom

Cilj upravljanja deviznim rizikom je obezbeđenje sigurnog poslovanja Banke, kroz minimiziranje negativnih efekata promene deviznog kursa na finansijski rezultat i kapital Banke, za pozicije koje se vode u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja.

U procesu upravljanja deviznim rizikom značajnu ulogu ima ALCO i ostali odbori Banke, čije odluke mogu uticati na izloženost pomenutom riziku kroz definisanje limita za neto otvorene pozicije po materijalno značajnim valutama i grupnih limita za sve valute poslovanja Banke. Limiti se prate svakodnevno kako bi se osiguralo da vrednosti datih pozicija ostanu u visini utvrđenih limita.

Identifikacijom deviznog rizika Banka na sveobuhvatan način blagovremeno identifikuje uzroke/faktore koji dovode do nastanka deviznog rizika, što podrazumeva utvrđivanje tekuće izloženosti kao i izloženosti deviznom riziku po osnovu novih poslovnih proizvoda i aktivnosti. Ova aktivnost je u nadležnosti Sektora upravljanja rizicima, u saradnji sa Sektorom finansija i plana i Sektorom sredstava i likvidnosti.

Merenje deviznog rizika predstavlja kvantitativnu i kvalitativnu procenu izloženosti Banke deviznom riziku primenom GAP, Racio analize i VaR metodologije na dnevnom nivou i stres testiranja koja se sprovode minimalno na kvartalnom nivou u redovnim uslovima poslovanja, a u vanrednim uslovima i češće.

Banka spovodi kontinuirano ublažavanje deviznog rizika kroz održavanje rizika na prihvatljivom nivou za rizični profil, kao i praćenje i monitoring realizacije mera za ublažavanje rizika. Banka primenjuje sistem eksternih i internih limita, utvrđenih na osnovu pokazatelja deviznog rizika. Prilikom definisanja limita izloženosti deviznom riziku uzima se u obzir više aspekata deviznog rizika, ograničavajući negativan efekat na finansijski rezultat i kapital Banke. Banka je definisala interne limite po pojedinačnim valutama i agregatno na konzervativnijem nivou u odnosu na regulatorne limite.

Izveštavanje o deviznom riziku na nivou Banke obuhvata sistem eksternog i internog izveštavanja o upravljanju deviznim rizikom. Eksterno izveštavanje sprovodi se shodno zahtevima Narodne banke Srbije, a interno izveštavanje u skladu sa internim aktima Banke na dnevnom, mesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou.

Sistem izveštavanja obuhvata: procenu i analizu izloženosti deviznom riziku, usklađenost sa eksternim i internim limitima, rezultate stres test analize i predloge mera.

2.3.3 Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Cilj upravljanja kamatnim rizikom je očuvanje ekonomske vrednosti kapitala Banke, uz minimiziranje negativnih efekata promene kamatnih stopa na finansijski rezultat, za pozicije koje se vode u bankarskoj knjizi.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) ima značajnu i primarnu ulogu u procesu upravljanja kamatnim rizikom, u okviru svojih nadležnosti. Takođe, u procesu upravljanja kamatnim rizikom ulogu imaju i ostali odbori Banke, čije odluke mogu uticati na izloženost pomenutom riziku.

Identifikacija kamatnog rizika podrazumeva analiziranje svih indikatora i faktora, koji dovode do nastanka i povećanja izloženosti kamatnom riziku kao i vrsta kamatnog rizika kojima je Banka izložena.

Merenje kamatnog rizika Banke predstavlja kvantitativnu i kvalitativnu procenu izloženosti kamatnom riziku primenom GAP analize, racio analize, Black-Scholes modela (za rizik opcije) i stres testiranja, koja se sprovode minimalno na mesečnom nivou u redovnim uslovima poslovanja i u nadležnosti su Sektora upravljanja rizicima.

Ublažavanje kamatnog rizika Banka sprovodi kontinuirano kroz održavanje rizika na prihvatljivom nivou za rizični profil, kao i praćenje i monitoring realizacije mera za ublažavanje rizika. U procesu upravljanja kamatnim rizikom Banka primenjuje sistem internih limita. Banka pri definisanju limita izloženosti kamatnom riziku uzima u obzir više aspekata kamatnog rizika, ograničavajući negativan efekat na finansijski rezultat i ekonomsku vrednost kapitala.

Izveštavanje o kamatnom riziku na nivou Banke obuhvata sistem eksternog i internog izveštavanja. Eksterno izveštavanje sprovodi se shodno zahtevima Narodne banke Srbije, a interno izveštavanje u skladu sa internim aktima Banke na mesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou.

Sistem izveštavanja obuhvata: procenu i analizu izloženosti kamatnom riziku, usklađenost sa eksternim i internim limitima, rezultate stres test analize i predlog mera.

2.3.4 Rizik likvidnosti

Osnovni cilj upravljanja rizikom likvidnosti je održavanje nivoa likvidnih sredstava, kako bi se uredno i na vreme izmirivale dospele obaveze po bilansnim i vanbilansnim poslovima na nivou Banke.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) ima značajnu i primarnu ulogu u procesu upravljanja rizikom likvidnosti, u okviru svojih nadležnosti, u redovnom i vanrednim uslovima poslovanja. Takođe, u procesu upravljanja rizikom likvidnosti ulogu imaju i ostali odbori Banke, čije odluke mogu uticati na izloženost pomenutom riziku.

Banka je uspostavila jedinstven proces upravljanja rizikom likvidnosti kojim se identifikuje i procenjuje uticaj aktivnosti Banke na njenu izloženost riziku likvidnosti, odnosno, identifikuje i procenjuje njihov uticaj na rezultat i kapital Banke.

Identifikaciju uzroka/ranih signala upozorenja krize likvidnosti sprovodi Sektor sredstava i likvidnosti u saradnji sa Sektorom upravljanja rizicima i Sektorom finansija i plana, na osnovu informacija koje dostavljaju organizacioni delovi za rad sa privredom i stanovništvom, kao i nosioci sistema upravljanja rizikom likvidnosti (Upravni Odbor i/ili Izvršni odbor) i članovi Odbora za upravljanje aktivom i pasivom (u daljem tekstu "ALCO odbor").

Merenje, odnosno procenu rizika likvidnosti predstavljaju kvantitativna i/ili kvalitativna procena identifikovanog rizika likvidnosti i ista je u nadležnosti Sektora upravljanja rizicima. Merenje, odnosno procena rizika likvidnosti obuhvata primenu GAP analize, racio analize i stres testa.

Ublažavanje rizika likvidnosti predstavlja utvrđivanje mera i pravila za ublažavanje rizika putem uspostavljanja sistema limita, odnosno održavanje rizika na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke. Prihvatljiv nivo izloženosti Banke riziku likvidnosti zavisi od: strukture aktive i njene mogućnosti da se konvertuje u likvidna sredstva, koncentracije izvora sredstava, kao i valutne strukture sredstava i izvora sredstava, na osnovu kojih se omogućava limitiranje negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke, odnosno obezbeđuje dovoljan nivo likvidnih sredstava za ispunjavanje dospelih obaveza i finansiranje povećanja aktive.

Praćenjem rizika likvidnosti definiše se proces analize stanja, promena i trendova izloženosti riziku likvidnosti. Sektor Upravljanja rizicima upravlja rizikom likvidnosti koristeći definisane interne limite u okviru regulatornih limita i propisane mere zaštite od kritičnog niskog nivoa likvidnosti, odnosno prati usklađenost sa definisanim limitima.

U cilju održavanja rizika likvidnosti na prihvatljivom nivou za rizični profil, Banka primenjuje tehnike i mere ublažavanja rizika likvidnosti. Tehnike koje Banka primenjuje odnose se na održavanje dovoljnog nivoa rezervi likvidnosti, odnosno utrživih likvidnih sredstava u značajnijim valutama, diversifikaciju izvora finansiranja prema ročnosti i valuti, smanjenje koncentracije izvora sredstava, a u cilju formiranja stabilne baze izvora sredstava, odnosno obezbeđenja dovoljnog nivoa likvidnih sredstava za ispunjavanje dospelih obaveza i finansiranje povećanja aktive.

Izveštavanje o riziku likvidnosti na nivou Banke obuhvata sistem eksternog i internog izveštavanja. Eksterno izveštavanje sprovodi se shodno zahtevima Narodne banke Srbije, a interno izveštavanje u skladu sa internim aktima Banke na dnevnom, nedeljnom, mesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou.

Sistem izveštavanja obuhvata: procenu i analizu izloženosti riziku likvidnosti, uslađenost sa internim i eksternim limitima, rezultate stres test analize i predlog mera.

2.3.5 Operativni rizik

U skladu sa regulativom Grupe kojoj Banka pripada, u okviru upravljanja operativnim rizikom uključen je i regulatorni (compliance) rizik, kao sastavni deo jedinstvene procedure, u smislu formiranja zajedničke Baze operativnih i regulatornih rizika, kao i upravljanja i izveštavanja o rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Banka je uspostavila jedinstven proces upravljanja operativnim rizikom i regulatornim rizikom, kojim se identifikuje i procenjuje uticaj aktivnosti Banke na njenu izloženost navedenim rizicima, odnosno, identifikuje i procenjuje njihov uticaj na rezultat i kapital Banke.

U cilju minimiziranja nastanka događaja operativnog rizika Banka je uspostavila proces upravljanja koji obuhvata: identifikovanje događaja operativnog rizika, klasifikaciju događaja operativnog rizika prema nivou rizičnosti, analizu događaja operativnog rizika, praćenje događaja operativnog rizika, monitoring mera za ublažavanje operativnog rizika i sistem ranog otkrivanja događaja operativnog rizika.

U procesu upravljanja operativnim rizikom učestvuju Upravni odbor, Izvršni odbor, Komitet za upravljanje operativnim i compliance rizicima, Odbor za reviziju i svi organizacioni delovi Banke.

Identifikacijom operativnog i regulatornog rizika Banka na sveobuhvatan način blagovremeno identifikuje uzroke/faktore koji dovode do nastanka rizika, odnosno sprovodi klasifikaciju rizika za prikupljanje podataka o operativnim i regulatornim rizicima i gubicima (Baza OpR), što podrazumeva utvrđivanje tekuće izloženosti, kao i izloženosti riziku po osnovu uvođenja proizvoda/usluga u Banci i/ili poveravanja aktivnosti/usluge trećim licima (outsourcing).

Baza podataka o događajima po osnovu kojih je nastao ili je mogao nastati gubitak, u skladu sa propisanim limitom, kao posledica operativnog ili regulatornog rizika po kategorijama utvrđenim prema izvorima gubitaka i ostalim kriterijumima za opis i klasifikaciju događaja, popunjava se unosom podataka na osnovu identifikovanih rizika po vrstama poslova, od strane lica odgovornih za određene poslovne procese u Banci kroz prijavu istih Sektoru upravljanja rizicima na dalje postupanje.

Banka identifikuje operativni rizik retroaktivno (kroz unos u bazu podataka o događajima) i proaktivno kroz periodične samoprocene operativnog rizika.

Merenje, odnosno procena izloženosti operativnom riziku predstavlja kvantitativnu i/ili kvalitativnu procenu identifikovanog rizika od strane Sektora upravljanja rizicima, putem primene metodologije za samo-procenu rizika, analize uticaja na poslovanje i indikatora

izloženosti primenom osnovnog indikatora - minimalno godišnje, kao i putem frekvencije kretanja ključnih indikatora rizika (KRI) i stres testiranjem na kvartalnom nivou.

Banka kontinuirano vrši ublažavanje operativnog rizika, što podrazumeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou kroz utvrđivanje mera za minimiziranje operativnog rizika koje podrazumeva:

- definisanje limita izloženosti;
- definisanje ključnih indikatora za praćenje i kontrolu izloženosti;
- definisanje i primenu mera za ublažavanje operativnih rizika;
- primenu mehanizama za prenos rizika; i
- Plan kontinuiteta poslovanja (BCP) i Plan oporavka aktivnosti u slučaju katastrofe (DRP).

Praćenje i kontrola operativnog rizika podrazumeva praćenje usklađenosti poslovanja sa definisanim sistemom limita, a u cilju održavanja operativnog rizika na nivou prihvaćenom definisanim rizičnim profilom Banke, kao i praćenje i monitoring realizacije mera.

Banka je uspostavila proces praćenja i izveštavanja o efektima realizacije primenjenih mera i tehnika ublažavanja operativnog rizika, kroz redovno izveštavanje nadležnih odbora i organa, kao i jasnu podelu odgovornosti, definisanje pravila o učestalosti i izveštavanju o sprovođenju usvojenih mera za smanjenje operativnog rizika.

Izveštavanje o operativnom riziku na nivou Banke obuhvata sistem eksternog i internog izveštavanja. Eksterno izveštavanje sprovodi se shodno zahtevima Narodne banke Srbije, a interno izveštavanje u skladu sa internim aktima Banke na kvartalnom i godišnjem nivou.

Sistem izveštavanja obuhvata pravovremeno izveštavanje o događajima operativnog rizika po vrstama događaja i linijama poslovanja, uzrocima i izvorima nastanka događaja, značajnosti događaja, trendu izloženosti, merama koje se nameravaju ili koje su preduzete u cilju ublažavanja i ograničavanja posledica događaja i aktivnostima koje je Banka poverila trećim licima. Takođe, izveštavanje obuhvata i rezultate stres test analize i predlog mera.

3 KAPITAL BANKE

Na dan 31. decembra 2016. godine regulatorni kapital Banke iznosio je RSD 1,331,500 hiljada i iznad je propisanog zakonskog minimuma.

U okviru Priloga 1, koji čini sastavni deo predmetnog Izveštaja, dat je prikaz strukture Regulatornog kapitala Banke u okviru obrazaca ПИ–КАП, ПИ–ФИКАП, ПИ–УПК (prilozi 1-3 Odluke o objavljivanju podataka i informacija Banke).

Strategijom upravljanja kapitalom Banke konkretizovano je i precizirano sprovođenje strateških ciljeva i smernica za planiranje kapitala i utvrđivanje vremenskog horizonta za njihovo ostvarenje s obzirom na uticaj makroekonomskih pokazatelja i promenu kretanja ekonomskog ciklusa na strateške planove, način na koji će Banka odgovoriti kapitalnim zahtevima u budućnosti, relevantna ograničenja na kapital kao i opšti plan za postupanje u nepredviđenim okolnostima.

Saglasno definisanim ciljanim vrednostima, Banka preduzima mere za njegovo ostvarenje i održavanje.

3.1 Adekvatnost kapitala

Banka izračunava pokazatelj adekvatnosti kapitala i kapitalne zahteve u skladu sa regulativnom Narodne banke Srbije koristeći Standardizovani pristup za kreditne i tržišne rizike i Pristup osnovnog indikatora za operativni rizik.

Pokazatelj adekvatnosti kapitala Banke od 20.85% je viši od propisanog minimuma od 12%.

U okviru Priloga 1, koji čini sastavni deo predmetnog Izveštaja, dati su podaci o ukupnim kapitalnim zahtevima i pokazatelju adekvatnosti kapitala Banke u okviru obrasca ПИ–АКБ (prilog 4 Odluke o objavljivanju podataka i informacija Banke).

Banka nije izložena riziku riziku izmirenja/ispоруke po osnovu neizmirenih transakcija.

Rukovodstvo Banke kontinuirano prati pokazatelje adekvatnosti Banke i druge pokazatelje poslovanja koje propisuje Narodna banka Srbije i dostavlja kvartalne izveštaje Narodnoj banci Srbije o ostvarenim vrednostima pokazatelja.

3.2 Interna procena adekvatnosti kapitala (ICAAP)

Banka je uspostavila proces interne procene adekvatnosti kapitala (u daljem tekstu: ICAAP) u skladu sa svojim rizičnim profilom.

Primarni cilj ICAAP procesa u Banci je pravilna identifikacija i merenje rizika, odgovarajući nivo internog kapitala u skladu sa rizičnim profilom Banke, kao i aplikacija i dalji razvoj sistema za upravljanje rizicima. Određivanjem potencijala za pokriće rizika, Banka indirektno postavlja maksimalni nivo rizika koji je spremna da prihvati.

Okvir ICAAP procesa odražava Strategiju upravljanja rizicima, Strategiju upravljanja kapitalom i Plan upravljanja kapitalom i postavljene limite pri čemu ICAAP služi kao sveobuhvatni upravljački model.

ICAAP je uključen u sistem upravljanja rizicima i donošenja odluka u Banci i periodično se preispituje i prilagođava, a posebno kada je Banka izložena novim rizicima ili značajnim promenama.

Banka je uspostavila Strategiju upravljanja kapitalom koja ima za primarni cilj obezbeđenje i održavanje nivoa i strukture regulatornog i raspoloživog internog kapitala koja može da podrži očekivani rast plasmana, budućih izvora sredstava i njihovog korišćenja, politiku dividendi, kao i sve promene iznosa kapitala Banke na nivou odgovarajućem za stabilno poslovanje Banke.

Banka na kontinuiranoj osnovi sprovodi dokumentovan proces ICAAP-a koji odgovara obimu i složenosti aktivnosti Banke i u skladu je sa Strategijom upravljanja rizicima i pojedinačnim Politikama za upravljanje rizicima, kao i Strategijom i Planom upravljanja kapitalom.

Osnovna načela procesa ICAAP-a su:

- proces je zasnovan na procesu identifikacije i merenja, odnosno procene rizika,
- pružanje sveobuhvatne procene rizika, kao i praćenje značajnih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju,
- omogućavanje adekvatnog raspoloživog internog kapitala u skladu sa rizičnim profilom Banke,
- proces je uključen u sistem upravljanja Bankom i donošenja odluka u Banci,

- proces je predmet redovne analize, praćenja i provere.

Kroz ICAAP se procenjuje ukupan i pojedinačni interni kapitalni zahtevi po materijalno značajnim rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju uz pretpostavku da je struktura regulatornog kapitala kvalitetno i kvantitativno jednaka raspoloživom internom kapitalu.

Proces interne procene adekvatnosti kapitala u Banci obuhvata sledeće **faze**:

- Utvrđivanje materijalno značajnih rizika u skladu sa vrstom, obimom i složenošću poslovanja kojim se Banka bavi, kao i specifičnošću tržišta na kojima posluje.
- Obračunavanje internih kapitalnih zahteva za pojedinačne rizike, odnosno ukupnog internog kapitalnog zahteva – Banka koristi metode propisane za obračun minimalnih kapitalnih zahteva, kao i interne pristupe merenju. Banka sprovodi stresno testiranje za sve materijalno značajne rizike i interni kapital, koji uključuje faktore rizika specifične za okruženje u kome Banka posluje. Rezultati stres testiranja uzimaju se u obzir pri proceni i održavanju internog kapitala na određenom nivou. Za uključivanje materijalno značajnih rizika u ICAAP Banka primenjuje sledeće metodologije za:
  - **Kreditni rizik** – prilagođeni standardizovani pristup sa primenom i stres testiranja.
  - **Operativni rizik** – pristup osnovnog indikatora uz iskazivanja efekata podcenjenosti/precenjenosti kroz primenu stres testiranja.
  - **Tržišni rizik (devizni rizik)** - prilagođeni standardizovani pristup za efekte uticaja promene deviznih kurseva primenom metode istorijske simulacije uz nivo poverenja od 95% sa primenom i stres testiranja.
  - **Kamatni rizik** – metod modifikovanog trajanja korigovan za konveksnost sa primenom i stres testiranja.
  - **Rizik likvidnosti** – kumulativni GAP po vremenskim korpama na bazi statičnog pristupa sa primenom i stres testiranja.
  - **Kreditno devizni rizik** – prilagođeni standardizovani pristup za efekte uticaja promene deviznih kurseva primenom metode istorijske simulacije uz nivo poverenja od 95% sa primenom i stres testiranja.
  - **Rizik koncentracije** – prilagođeni standardizovani pristup za velike izloženosti sa primenom i stres testiranja.
  - **Ostali materijalno značajni rizici** – primena odgovarajućeg procenta na iznos minimalnog kapitalnog zahteva obračunatog u skladu sa regulatornim zahtevima.
- poređenje sledećih elemenata:
  - kapitala obračunatog u skladu sa regulatornim zahtevima i iznosa raspoloživog internog kapitala,
  - minimalnih kapitalnih zahteva izračunatih u skladu sa regulatornim zahtevima i internih kapitalnih zahteva za pojedinačne rizike,
  - zbira minimalnih kapitalnih zahteva izračunatih u skladu sa regulatornim zahtevima i ukupnih internih kapitalnih zahteva – ukupan interni kapitalni zahtev se izračunava na bazi *building-block* pristup.

4 IZLOŽENOST RIZICIMA

4.1 Kreditni rizik i smanjenje vrednosti potraživanja

U analizi i proceni kreditnog rizika Banka koristi dva paralelna pristupa:

- Interni pristup - merenje nivoa rizičnosti pojedinačnog plasmana (interni sistem rejtinga), koja predstavlja osnovu za analizu portfolia, odobrenja plasmana, kao i u postupku obezvređenja plasmana i procene rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama u cilju rangiranja nivoa rizičnosti plasmana i iskazivanja realne vrednosti potraživanja.
- Regulatorni pristup – klasifikacija potraživanja dužnika u skladu sa regulativom Narodne banke Srbije, koja zahteva klasifikaciju svakog plasmana na osnovu propisanih kriterijuma i obračun rezerve za procenu kreditnog rizika. U vezi sa tim, Banka vrši klasifikaciju potraživanja i obračun potrebnog nivoa rezerve za procenjene gubitke, koje predstavljaju određeni vid zaštite od mogućih negativnih posledica ukoliko se plasirana sredstva ne vrate o roku dospeća u punom iznosu.

Pozitivna razlika između obračunate rezerve za procenjene gubitke (na bazi regulatornog pristupa) s jedne strane, i ispravki vrednosti i rezervisanja za potencijalne gubitke (na bazi internog pristupa) s druge strane, daje potrebnu rezervu za procenjene gubitke, koja predstavljaju odbitnu stavku od kapitala.

Banka dospela nenaplaćena potraživanja definiše kao sva potraživanja koja nisu naplaćena u roku dospeća (po osnovu glavnog duga, kamate i naknade, kao i intervencije po garancijama, avalima i ostalim oblicima jemstva, nedozvoljena prekoračenja na računima klijenata i ostale dospele obaveze klijenata).

Izloženosti kod kojih je izvršena ispravka vrednosti predstavljaju izloženosti kod kojih se vrši procena naplativosti, odnosno kod kojih se vrši umanj enje za iznos očekivanog gubitka.

Banka ima jasno definisane kriterijume za procenjivanje i priznavanje kredita i potraživanja, kao i kriterijume za procenjivanje i priznavanje rezervisanja po osnovu potencijalnih obaveza, u skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki, a poštujući zahteve Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) 39 i 37.

Obezvređenje plasmana (ispravka vrednosti) utvrđuje se na osnovu procene koji gotovinski tokovi neće biti realizovani, a predstavlja razliku između knjigovodstvene vrednosti i nadoknadivog iznosa (očekivanih novčanih tokova), diskontovanih po efektivnoj kamatnoj stopi.

Najznačajniji faktori koji se uzimaju u obzir prilikom procene obezvređenja plasmana su: postojanje kašnjenja u servisiranju glavnice plasmana ili dospelih kamata više od 90 dana, uočene slabosti u tokovima gotovine komitenata, postojanje pogoršanja kreditnog rejtinga, kao i nepoštovanje uslova definisanih ugovorom.

Na svaki izveštajni datum Banka procenjuje da li postoji objektivni dokaz umanjenja (obezvređenja) vrednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava. Gubici po osnovu obezvređenja se priznaju samo ako postoji objektivni dokaz o obezvređenju kao rezultat jednog ili više događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja sredstva i kada isti utiču na procenjene buduće novčane tokove finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji mogu biti pouzdano procenjeni.

Obračun ispravki vrednosti bilansne aktive

Banka vrši procenu obezvređenja potraživanja kao pojedinačnu (na individualnom nivou) i grupnu procenu. Svi klijenti se grupišu na osnovu interno propisane metodologije koja je usaglašena sa metodologijom Grupe kojoj Banka pripada.

Postupak procene obezvređenja se vrši na pojedinačnom nivou, kada postoje objektivni dokazi o postojanju obezvređenja plasmana, za svaki materijalno značajan plasman i na grupnom nivou, za materijalno manje značajne plasmane. Iznos obezvređenja se pojedinačno procenjuje kao razlika između knjigovodstvene vrednosti i sadašnje vrednosti očekivanih budućih novčanih tokova, utvrđene diskontovanjem očekivanih priliva po plasmanu, primenom poslednje ugovorene efektivne kamatne stope predmetnog plasmana.

Obezvređenje za materijalno manje značajne plasmane se procenjuje grupno za svaku grupu posebno, imajući u vidu njihove slične karakteristike u pogledu kreditnog rizika na osnovu statističke analize istorijskih obrazaca novčanih tokova tog dela portfolia.

Ukoliko se prilikom pojedinačne procene materijalno značajnih plasmana (na individualnom nivou) proceni da ne postoje objektivni dokazi o obezvređenju, predmetni plasman se procenjuje na nivou grupe.

Obezvređenje plasmana koje umanjuje vrednost plasmana, evidentira se na računu ispravke vrednosti u okviru bilansa stanja i priznaje se kao rashod u okviru bilansa uspeha.

Obračun rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama

Obračun rezervisanja Banka vrši se na pojedinačnoj i grupnoj osnovi. Potencijalne obaveze kod kojih je visok stepen verovatnoće da će odliv sredstava nastati, pojedinačno se procenjuju, dok se ostale potencijalne obaveze procenjuju na grupnoj osnovi.

Procena rezervisanja na grupnoj osnovi vrši se na isti način kao u postupku u okviru bilansnih pozicija.

Rezervisanje se evidentira u okviru obaveza u bilansu stanja i priznaje se kao rashod u okviru bilansa uspeha.

Ukupan iznos izloženosti i prosečne izloženosti po klasama izloženosti (u 000 RSD)

Klase (kategorije) izloženosti	Izloženost*			
	Ukupna	Prosečna Bruto	Neto	Prosečna Neto
Izloženost prema državama i centralnim bankama	5,470,347	497,304	5,470,347	497,304
Izloženost prema bankama	393,398	24,587	389,284	24,330
Izloženost prema privrednim društvima	5,911,797	13,559	5,362,283	12,299
Izloženost prema fizičkim licima	877,412	271	796,677	246
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti	569,861	11,174	534,084	10,472
Dospela nenaplaćena potraživanja	1,507,632	10,397	91,468	631
Ostale izloženosti	1,887,354	2,069	1,780,649	1,952
Ukupno / Prosek	16,617,802	-	14,424,791	-

*Pozicije ExposureGross i ExposureNet koje imaju oznaku u SP analitici NetBeforeCRMIInd i prosek na nivou klase i ukupno.

Geografska raspodela izloženosti prema materijalno značajnim oblastima po klasama izloženosti (u 000 RSD)

Klase (kategorije) izloženosti	Bruto izloženost*	Neto izloženost*
Izloženost prema državama i centralnim bankama	5,470,347	5,470,347
Republika Srbija	5,470,347	5,470,347
Izloženost prema bankama	393,398	389,284
Republika Srbija	196,254	196,081
Evropa	153,692	150,619
Ruska Federacija	43,452	42,583
Izloženost prema privrednim društvima	5,911,797	5,362,283
Republika Srbija	5,860,099	5,314,430
Evropa	380	380
Ruska Federacija	51,296	47,356
Ostalo	123	117
Izloženost prema fizičkim licima	877,412	796,677
Republika Srbija	876,039	795,390
Evropa	103	40
Ruska Federacija	1,262	1,246
Ostalo	8	1
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti	569,861	534,084
Republika Srbija	569,861	534,084
Dospela nenaplaćena potraživanja	1,507,632	91,468
Republika Srbija	1,507,632	91,468
Ostale izloženosti	1,887,354	1,780,649
Republika Srbija	1,887,354	1,780,649
UKUPNO	16,617,802	14,424,791

*Pozicija ExposureGross i ExposureNet koje imaju oznaku u SP analitici NetBeforeCRMIInd.

Sektorska raspodela izloženosti po klasama izloženosti, sa prikazom ispravki vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama (u 000 RSD)

Klase (kategorije) izloženosti	Ukupna Bruto izloženost	Bruto izloženost kod kojih je izvršena ispravka vrednosti	Ispravka vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama
Izloženost prema državama i centralnim bankama	4,388,040	-	-
Javni sektor	1,077,894	-	-
Sektor finansija i osiguranja	4,388,040	-	-
Ostalo	4,414	-	-
Izloženost prema bankama	393,398	393,391	993
Sektor finansija i osiguranja	393,398	393,391	993
Izloženost prema privrednim društvima	5,911,797	3,848,199	401,188

Klase (kategorije) izloženosti	Ukupna Bruto izloženost	Bruto izloženost kod kojih je izvršena ispravka vrednosti	Ispravka vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama
Sektor finansija i osiguranja	5,622	5,050	106
Sektor preduzetnika	28,856	28,856	135
Sektor privrednih društava	5,100,035	3,047,149	87,340
Sektor stranih lica	51,698	51,337	178
Sektor drugih komitenata	345,367	345,360	308,533
Sektor javnih preduzeća	247,232	234,460	4,537
Javni sektor	132,988	132,988	360
Izloženost prema fizičkim licima	877,412	707,208	15,281
Sektor privrednih društava	266,416	134,462	2,150
Sektor stanovništva	642,520	570,322	13,068
Sektor preduzetnika	4,988	26	6
Sektor finansija i osiguranja	1,590	507	19
Sektor drugih komitenata	24	17	1
Sektor javnih preduzeća	1,482	1,482	28
Ostalo	393	393	8
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti	569,861	507,560	8,829
Sektor privrednih društava	569,861	507,560	8,829
Dospela nenaplaćena potraživanja	1,507,632	1,507,632	1,086,825
Sektor privrednih društava	859,196	859,196	905,963
Sektor stanovništva	36,395	36,395	27,984
Sektor drugih komitenata	609,170	609,170	450,007
Sektor preduzetnika	2,871	2,871	2,871
Ostale izloženosti	1,887,354	135,626	106,636
Sektor finansija i osiguranja	9	9	0
Sektor drugih komitenata	3,405	17	1
Ostalo	1,866,744	135,600	106,635
Javni sektor	17,195	-	-
Ukupno	16,617,802	7,099,617	1,619,753

*Pozicija ExposureGross koja ima oznaku u SP analitici NetBeforeCRMIInd.

Ročna raspodela svih izloženosti prema preostalom dospeću po klasama izloženosti (u 000 RSD)

Klase (kategorije) izloženosti	Bruto izloženost*	Neto izloženost
Izloženost prema državama i centralnim bankama	5,470,347	5,470,347
do 3 meseca	4,392,454	4,392,454
preko 1 godine	1,077,894	1,077,894

Klase (kategorije) izloženosti	Bruto izloženost*	Neto izloženost
Izloženost prema bankama	393,398	389,284
do 3 meseca	382,285	378,214
preko 1 godine	11,113	11,069
Izloženost prema privrednim društvima	5,911,797	5,362,283
do 3 meseca	1,599,702	1,436,809
od 3 meseca do 6 meseci	822,356	813,957
od 6 meseci do 1 godine	598,173	586,687
preko 1 godine	2,891,566	2,524,831
Izloženost prema fizičkim licima	877,412	796,677
do 3 meseca	148,981	141,969
od 3 meseca do 6 meseci	42,726	39,372
od 6 meseci do 1 godine	78,209	75,283
preko 1 godine	607,497	540,052
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti	569,861	534,084
do 3 meseca	215,521	210,403
od 6 meseci do 1 godine	43,451	43,380
preko 1 godine	310,889	280,301
Dospela nenaplaćena potraživanja	1,507,632	91,468
do 3 meseca	1,297,632	80,464
od 3 meseca do 6 meseci	24,428	(1)
od 6 meseci do 1 godine	513	-
preko 1 godine	184,778	11,044
Ostale izloženosti	1,887,354	1,780,649
do 3 meseca	1,870,159	1,763,453
preko 1 godine	17,195	17,195
UKUPNO	16,617,802	14,424,791

*Pozicija ExposureGross i ExposureNet koje imaju oznaku u SP analitici NetBeforeCRMIInd.

Promena u ispravnima vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama (u 000 RSD)

	Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	Kredit i potraživanja od banaka	Kredit i potraživanja od komitenata	Ostala sredstva	Rezervisanja za rizične vanbilansne stavke	Ukupno
Stanje 01.01.2016.	-	753	632,269	1,524	18	634,564
Povećanje	-	4,624	1,328,246	2,812	5,543	1,341,225
Smanjenje	-	(4,302)	(414,333)	(3,600)	(2,267)	(424,502)
Smanjenje po osnovu naplate potraživanja	-	1,043	479,250	3,377	16	483,686
Ostale promene	-	-	(38,174)	-	28	(38,146)
Stanje 31.12.2016.	-	1,075	1,508,008	736	3,322	1,513,141

Izvor: Napomene uz finansijske izveštaje

Raspodela izloženosti prema kategorijama klasifikacije, vrstama druge ugovorne strane*, kao i podaci o obračunatoj i potrebnoj rezervi (u 000 RSD)

	A	B	V	G	D	Ukupno
Bilansna aktiva i vanbilansne stavke koje se klasifikuju	3,994,401	2,423,485	689,342	288,680	1,845,846	9,241,754
Obračunata rezerva	-	40,734	79,989	85,438	1,845,317	2,051,478
Potrebna rezerva	-	15,482	28,517	25,508	503,753	573,260

Izvor: KA1 i KA2 obrasci

Bilansna aktiva i vanbilansne stavke koja se ne klasifikuju: RSD 9,987,629 hiljada

*Banka nema izloženost drugoj ugovornoj strani

Banka koristi podatke sa OECD liste prilikom određivanja nivoa kreditnog kvaliteta (agencija za kreditiranje izvoza). Banke koristi nivoe kreditnog kvaliteta definisane Odlukom o adekvatnosti kapitala za odgovarajuće klase izloženosti.

Prikaz po klasama izloženosti za koje su definisani nivoi kreditnog kvaliteta, pre korišćenja kreditne zaštite i nakon korišćenja kreditne zaštite, podaci u RSD 000 (izvor SP obrazac)

Izloženost prema državama i centralnim bankama:

Kategorija najmanjih premija osiguranja izvoza	Ponder kreditnog rizika	Pre kred.zaštite	Nakon kred.zaštite
0	0%	5,470,347	5,470,347
1	0%	-	-
2	20%	-	-
3	50%	-	-
4	100%	-	-
5	100%	-	-
6	100%	-	-
7	150%	-	-

Izloženost ka privrednim društvima:

Nivo kreditnog kvaliteta	Ponder kreditnog rizika	Pre kred.zaštite	Nakon kred.zaštite
1	20%	-	-
2	50%	-	-
3	100%	5,428,690	5,327,057
4	100%	-	-
5	150%	-	-
6	150%	-	-

Izloženost ka bankama*:

Ponder kreditnog rizika	Pre kred.zaštite	Nakon kred.zaštite
20%	335,630	335,630
50%	53,653	53,653
100%	-	-
150%	-	-

* prikazano po ponderima kreditnog rizika zbog različite ročnosti u odnosu na nivoe kred.kvaliteta

4.2 Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

Vrednovanje instrumenata kreditne zaštite i upravljanje tim instrumentima

Banka je unutrašnjim aktima regulisala vrednovanje instrumenata kreditne zaštite i upravljanje tim instrumentima.

Vrste obezbeđenja potraživanja i instrumenti po tom osnovu, se utvrđuju u svakom konkretnom slučaju posebnom odredbom ugovora između Banke i podnosioca zahteva, a njihovo pribavljanje po zaključenom ugovoru i pre realizacije plasmana.

Banka posebno obraća pažnju na redovnu procenu/vrednovanje kolaterala i pokrivenosti osiguranjem od nastanka osiguranog slučaja, koji se obavezno vrše pre zaključenja ugovora o plasmanu i u toku važenja ugovora.

Prihvatljiv odnos iznosa plasmana i vrednosti kolaterala određuje se prema procenjenoj vrednosti kolaterala koja se koriguje primenom definisanog procenta u zavisnosti od vrste kolaterala, čime se utvrđuje likvidaciona vrednost kolaterala koju Banka može naplatiti. Iznos i tip zahtevanog sredstva obezbeđenja zavisi od procenjenog kreditnog rizika svakog komitenta.

Oblik i visina zahtevanog kolaterala zavisi od rejtinga dužnika, vrsti i ročnosti plasmana. Banka zadržava pravo da isključivo prema svojim kriterijumima odlučuje o tome da li su ponuđeni instrumenti osiguranja zadovoljavajući, odnosno da li će ih prihvatiti za osiguranje potraživanja, s obzirom na njihovu vrednost, naplativnost i dokumentovanost. Tokom trajanja ugovornog odnosa banke i dužnika, Banka kontinuirano prati pravni status, kvalitet, realnu vrednost i brzinu utrživosti kolateralnog pokrića.

Opis osnovnih vrsta instrumenata kreditne zaštite

Banka koristi sledeće instrumente kreditne zaštite:

- Materijalne kreditne zaštite;
- Nematerijalne kreditne zaštite.

Od instrumenata materijalne kreditne zaštite Banka koristi finansijske instrumente primenom jednostavnog metoda u skladu sa propisima Narodne banke Srbije. Od finansijskih instrumenata Banka, kao podobna sredstva zaštite koristi:

- Gotovinu i gotovinske ekvivalente deponovane kod Banke, kao što su depoziti položeni kao sredstvo obezbeđenja;
- Hartije od vrednosti.

Kao oblik nematerijalne kreditne zaštite Banka koristi: garancije, druge oblike jemstva, kontragarancije i slično.

Osnovne vrste pružalaca kreditne zaštite

U slučaju korišćenja garancija kao sredstva kreditne zaštite, Banka koristi garancije izdate od strane:

- država,
- banaka,
- teritorijalne autonomije,
- ostalo.

Podaci o koncentraciji tržišnog ili kreditnog rizika u okviru primenjenih tehnika ublažavanja

Banka prati i upravljanja koncentracijom kreditnog i tržišnog rizika u delu velikih izloženosti, sagledavajući i izdavaoce podobnih sredstava obezbeđenja.

U cilju upravljanja rizikom koncentracije u okviru korišćenja tehnika ublažavanja kreditnog rizika:

- analizira se indirektna izloženost prema pružaocu kreditne zaštite, u okviru kreditnog procesa;
- Uspostavlja se sistem limita izloženosti.

Najveći deo podobnih sredstva materijalne kreditne zaštite čine: hipoteke na stambenu nepokretnost i gotovina i gotovinski ekvivalenti deponovani kod Banke, kao i bilansno netiranje.

Banka kapitalni zahtev za kreditni rizik izračunava prema standardizovanom pristupu u skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije kojom se uređuje adekvatnost kapitala.

Izloženosti obezbeđene instrumentima kreditne zaštite nakon primene faktora volatilnosti po klasama izloženosti (u 000 RSD)

Klase (kategorije) izloženosti	Iznos izloženosti obezbeđenih instrumentima materijalne kreditne zaštite	Iznos izloženosti obezbeđenih instrumentima nematerijalne kreditne zaštite
Izloženost prema državama i centralnim bankama	0.00	0.00
Izloženost prema bankama	0.00	0.00
Izloženost prema privrednim društvima	101,632	0.00
Izloženost prema fizičkim licima	66,789	0.00
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti	176,280	0.00
Dospela nenaplaćena potraživanja	13,529	0.00
Ostale izloženosti	0.00	0.00
Ukupno	358,230	0.00

*Pozicija ExposureCRM koja ima oznaku u SP analitici.

Banka nema pružaoce kreditne zaštite po osnovu garancija i kreditnih derivata.

Tehnike ublažavanja kreditnog rizika po klasama izloženosti (u 000 RSD)

Klase (kategorije) izloženosti	Kreditna zaštita sa zamenom pondera rizika			Neto izloženost posle primene kreditne zaštite sa zamenom pondera kreditnog rizika	Materijalna kreditna zaštita (složeni metod)		Efektivna vrednost izloženosti (E*)
	Jednostavni metod za finansijska sredstva obezbeđenja	Efekti primene instrumenata kreditne zaštite ukupno umanjenje (-)	Efekti primene instrumenata kreditne zaštite ukupno uvećanje (+)		Iznos prilagođavanja izloženosti usled primene faktora volatilnosti i (Eva-E)	Vrednost sredstava obezbeđenja korigovana faktorom volatilnosti i prilagođena za ročnu neusklađenost (Cvam) (-)	
Izloženost prema državama i centralnim bankama	-	-	-	5,470,347	-	-	5,470,347
Izloženost prema bankama	-	-	-	389,284	-	-	389,284
Izloženost prema privrednim društvima	101,632	101,632	-	5,327,057	-	-	5,327,057
Izloženost prema fizičkim licima	69,876	69,876	-	1,285,946	-	216	1,285,730
Ostale izloženosti	-	-	171,508	1,952,157	-	-	1,952,157
Ukupno	171,508	171,508	171,508	14,424,791	-	216	14,424,575

*Obrazac SP - zbirni.

4.3 Rizik druge ugovorne strane

Banka nije izložena riziku druge ugovorne strane.

4.4 Tržišni rizici

Banka je izložena deviznom riziku. Ostalim tržišnim rizicima nije izložena, odnosno cenovnom, robnom i riziku opcije.

U strukturi valutne izloženosti dominantno mesto zauzima izloženost u valuti EUR, zatim USD. Interni faktori izloženosti deviznom riziku potiču iz valutne strukture kredita i depozita.

Banka za kalkulaciju kapitalnog zahteva za devizni rizik koristi Standardizovani pristup definisan *Odlukom o adekvatnosti kapitala*.

Izloženost deviznom riziku na kraju godine je bila u okviru optimalnih vrednosti regulatornih limita.

4.5 Operativni rizik

Banka za kalkulaciju kapitalnog zahteva za operativni rizik koristi Osnovni pristup – BIA, definisan *Odlukom o adekvatnosti kapitala*. Uporedo sa navedenim pristupom, Banka primenjuje Standardizovani pristup za potrebe stres testiranja.

4.6 Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Za potrebe praćenje i utvrđivanja izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi, Banka računa izloženost prema riziku vremenske neusklađenosti (repricing risk): analizu osetljivosti pozicije kamatnih prihoda (profit) i ekonomske vrednosti kapitala (Regulatorni kapital) banke

na promene kamatnih stopa, kao i riziku opcije zbog ugovornih odredbi u vezi sa kamatno osetljivim pozicijama.

Za potrebe izrade kamatnog GAP-a pozicija bankarske knjige raspoređuju se po vremenskim korpama definisane od strane Bezelskog komiteta na sledeći način:

- instrumenti sa fiksnom kamatnom stopom se raspoređuju prema vremenu preostalom do isteka ročnosti, a instrumenti sa promenljivom stopom se raspoređuju prema vremenu preostalom do sledećeg datuma promene cene.
- pozicije kod kojih nije poznat ili se ne može sa sigurnošću utvrditi rok do dospeća, odnosno do promene kamatne stope (npr. tekući računi, štedni depoziti, iskorišćeni krediti za prekoračenje po tekućim računima i drugo) raspoređuju se prvu vremensku korpu dospeća (do 1 dan),
- kreditne partije koje imaju učešće ukupne IFRS ispravke 50% i više ukupnog potraživanja smatraju se nekamatonosnim i isključuju se iz obračuna (npr. dospela nenaplaćena potraživanja (NPL) pod uslovom da je ispunjen limit za učešće IFRS ispravke $\geq 50\%$ ukupnog potraživanja),
- kreditne partije koje još uvek nisu dospеле u celosti a imaju ispunjen limit od $\geq 50\%$ ukupnog potraživanja za isključivanje iz kamatnosne aktive, prikazuju se u odgovarajućoj poziciji nekamatonosne aktive prema segmentu, vrsti transakcije, valuti i periodu očekivane promene kamatne stope.

Banka redovno sprovodi stres testiranje kamatnog rizika, kojim procenjuje procene uticaja promene ključnih faktora na kamatni rizik Banke. U modeliranju scenarija, procenjuje se uticaj efekata promene kamatnih stopa na veličinu prinosa i ekonomske vrednost kapitala po materijalno značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno.

Prihvatljiv nivo kamatnog rizika (apetit za rizik – indikator rizičnog profila Banke) je definisan pokazateljom kamatnog rizika, kao pokazatelj promene ekonomske vrednosti u odnosu na kapital Banke pri uticaju standardizovanog kamatnog šoka od + 200bp, čije vrednosti su definisane Strategijom upravljanja rizicima u vidu maksimalne vrednosti limita od 20% Regulatornog kapitala i 10% u vidu trigera (zona upozorenja).

Pored limita apetita za rizik, kao osnovnog limita, Banka prati i dodatne limite za unapređenje upravljanja kamatnim rizikom i preduzimanja preventivnih mera u cilju maksimalne izloženosti riziku u zoni kretanja trigger vrednosti apetita za rizik.

Prema rezultatima stres testa na dan 31.12.2016. mereno metodom kamatnog repricing-a, izloženost kamatnom riziku prema uticaju na ekonomsku vrednost kapitala Banke je ispod 5% Regulatornog kapitala i u okviru je optimalnih vrednosti apetita za rizik.

4.7 Izloženost po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi

Banka nije izložena riziku po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi.

5 ODNOS MATIČNOG DRUŠTVA I PODREĐENIH DRUŠTAVA (KONSOLIDACIJA)

Konsolidovani izveštaji se ne sastavljaju, Banka nema u vlasništvu podređena društva.